

Ion Muşlea

**Schimburi epistolare cu respondenţii
la chestionarele Arhivei de Folclor
a Academiei Române**

Ion Mușlea

*Schimburi epistolare
cu respondenții
la chestionarele
Arhivei de Folklor
a Academiei Române*

Volumul II: M–Z

Ediție critică și note de
Cosmina Timoce-Mocanu

Editura MEGA
Cluj-Napoca
2015

DTP și copertă:
Francisc Baja

© Cosmina Timoce-Mocanu, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MUȘLEA, ION

Schimburi epistolare cu respondenții chestionarelor Arhivei de Folklor a Academiei Române / Ion Mușlea ; ed. crit., note și studiu introd.: Cosmina Timoce-Mocanu; pref.: Ion Cuceu. - Cluj-Napoca : Mega, 2015

2 vol.

ISBN 978-606-543-635-0

Vol. 2 : M-Z. - ISBN 978-606-543-644-2

I. Timoce-Mocanu, Cosmina (ed. șt.)

II. Cuceu, Ion (pref.)

061.12(498):398(498)(049.5)

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul de față cuprinde 1062 de scrisori, care, în intervalul 1930–1949, au circulat între Ion Mușlea și respondenții la chestionarele Arhivei de Folklor a Academiei Române. Dintre acestea, 964 au putut fi organizate în schimburi de scrisori, respectând ordinea alfabetică a numelor partenerilor de dialog epistolar ai lui Mușlea, de la litera M (*Gheorghe Macovei*) la litera Z (*Ionel V. Zghibartă*), și, în interiorul fiecărui schimb de scrisori, ordinea cronologică. Alte 76 de scrisori au fost adresate de Ion Mușlea unor destinatari multipli (33), directorilor de școli normale, revizorilor școlari și redactorilor unor publicații periodice (32), președinților diferitelor despărțăminte ale Astei (3), elevilor normaliști (2) sau altor persoane fără vreo apartenență instituțională menționată (6), numele destinatarilor fiind, în fiecare caz, neprecizat. În sfârșit, 22 de scrisori, pe care le-am redat în succesiune cronologică, i-au fost destinate lui Mușlea de către expeditori pe care nu i-am putut identifica, semnăturile lor fiind ilizibile.

Cu excepția a douăsprezece scrisori, care au circulat între Ion Mușlea și preotul profesor Victor Ioan Oprișu, publicate de Ioachim Lazăr¹, restul de o mie cincizeci sunt inedite, păstrate în cadrul Institutului „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, în dosarele administrative ale primului director al Arhivei, sub eticheta „Ieșiri 1930–1948”, în Fondul „Corespondența folcloriștilor”, respectiv în Fondul de Manuscrise „Ion Mușlea”, iar acelea dăruite instituției de Ioan I. Mușlea se află în curs de arhivare. În vreme ce scrisorile primite de Ion Mușlea se păstrează în original, pentru cele expediate de el se păstrează fie copia indigo a dactilografei (de cele mai multe ori), fie o ciornă. Statutul de „copie indigo” sau „ciornă” a fost precizat după fiecare scrisoare, într-o notă dispusă între paranteze drepte, unde apar descrise și alte caracteristici, precum: natura expediției (scrisoare – pentru documentul olograf propriuzis, carte poștală, carte poștală militară, carte de vizită), tipul grafiei utilizate (dactilografie, scris cu cerneală de o anumită culoare/ cu creion), tipul hârtiei (tipizată/ cu antet instituțional, velină, de caiet dictando, de caiet de aritmetică) și dimensiunile ei, număr de pagini, recto sau recto-verso, fondul de documente în care a figurat și/

¹ Scrisorile 4, 5, 7, 8, 10, 12, 16, 30 bis, 31, 32, 33 și 34 au fost reproduse după Ioachim Lazăr, *Din corespondența lui Victor Ioan Oprișu cu Ion Mușlea (1935–1966)*, în „Sargetia. Acta Musei Devensis”, XXXV–XXXVI, 2007–2008, p. 645–658.

sau figurează astăzi scrisoarea, eventualele mențiuni ale lui Ion Mușlea/ ale altor persoane care au parcurs conținutul scrisorii respective.

La fel cum am procedat în cazul primului volum, și acum, consultând lucrări de istoria folclorică, dicționare de personalități, bibliografii și alte surse disponibile on-line, am putut oferi, pentru unii dintre corespondenții lui Ion Mușlea, note bibliografice, menite să contextualizeze episodul colaborării lor la Arhiva de Folklor a Academiei Române și să precizeze contribuția lor exactă la constituirea Fondului de Manuscrise.

Pentru fiecare scrisoare, am preferat dispunerea localității de expediție și a datei după uzanțele actuale ale stilului epistolar – în dreapta paginii, antepuse formulei de adresare –, păstrând, însă, maniera de notare proprie fiecărui expeditor. În situațiile în care data nu era precizată, am reconstituit-o pe baza ștampilei aplicate de oficiul poștal care a preluat expediția, atunci când aveam de-a face cu o carte poștală, sau am aproximat-o pe baza numărului înregistrării scrisorii în registrul corespondenței destinate Arhivei și am marcat-o între paranteze drepte. Aceleași semne grafice le-am folosit pentru a marca întregirile de cuvinte, pe care le-am operat pentru a înlesni lectura, dar și pasajele ilizibile ori descifrările nesigure. Atunci când scrisoarea a fost redactată pe o hârtie tipizată, cu antet instituțional, l-am reprodus cu caractere italice, iar când expeditorul nu a dispus de o hârtie tipizată și a scris de mână datele instituției de apartenență, acestea au fost reproduse cu caractere normale. Tot caractere italice am folosit pentru transcrierea adresei destinatarului și a expeditorului, acolo unde acestea figurau în spațiile special rezervate pe cartea poștală. Pasajele subliniate de expeditorii scrisorilor au fost marcate întocmai, în vreme ce sublinierile făcute de Ion Mușlea la lectura textului, ca și eventualele sale observații în marginea anumitor sintagme au fost redactate în note de subsol, pentru a evidenția informația considerată a fi de maximă relevanță pentru fiecare dintre partenerii dialogului epistolar.

Am normalizat punctuația, mai ales prin adăugarea semnului virgulei, unde am considerat că fluidizează lectura. Nu am normalizat scrierea cu majusculă, preferând redarea uzanțelor epocii. Am îndreptat tacit greșelile ortografice evidente, păstrând, însă, alături de particularitățile lexicale, și pe acelea fonetice și morfosintactice ale documentelor originale, când acestea din urmă reflectau nu numai un sistem ortografic ce încă își discuta și chiar își disputa normele, în anii formării intelectuale a corespondenților lui Ion Mușlea, dar și realități lingvistice regionale. Cititorul va observa, așadar, fenomene precum: închiderea vocalei *e* aton la *i*, în poziție mediană (*deoarice, aseminea*), dar și în realizarea pluralului articulat al unor cuvinte (*operele, spesile*); prezența sporadică a unui *u* final (*mănunchiu, întâiu*); eliminarea lui *i* final asilabic, îndeosebi la pronumele și adjectivul pronominal de identitate (*acelaș, aceeaș, aceluiaș, aceloraș*); monoftongarea diftongului *ea*, după consoanele fricative și africane (*clujan, maramureșan, bănățan*); nerealizarea diftongului *î(â)i* prin epenteză (*mâne, pâne*); notarea fricativei velare surde prin grupul *ch* (*archivă, paroch*); sonorizarea fricativei *s* urmate de sonanta nazală *n* (*recompenză, penziune*) sau, dimpotrivă, menținerea ei în prefixul *des-*, inclusiv când acesta se combină cu un cuvânt

care începe cu o consoană sonoră (*desgropa, desnădăjdui*); eludarea lui *i* intervocalic în flexiunea unor verbe de conjugarea a IV-a, indicativ prezent, (*trebuie, constituie*) sau, dimpotrivă, folosirea lor cu un sufix impropriu (*contribuiesc, constituiesc*); utilizarea unor forme verbale iotacizate la conjunctiv prezent (*să spuie, să rămâie*); folosirea unei flexiuni arhaice, care marchează opoziția între genuri la plural, pentru adjectivul *nou/ nouă* (plural *noui/ nouă*); utilizarea unor forme arhaice în realizarea genitiv-dativului articulat al unor substantive feminine (*direcțiunei, limbei, regiunei, povestirei*). Am păstrat, de asemenea, aspectele lingvistice care singularizează stilul unor expeditori, ca, de exemplu, celebra formulă de încheiere a învățătorului din localitatea someșeană Bonț: „Pe lângă cari sum, cu deosebit respect, Vasile Cutcan”.

Am ținut seama de preferința lui Ion Mușlea pentru ortografierea lexemului *folclor* în forma *folklor*, mai aproape de etimologia originară, nu atât pentru că el însuși și-a afirmat-o în repetate rânduri, inclusiv într-o quasi-polemică cu Sextil Pușcariu, cât mai ales pentru faptul că și această preferință lasă să se întrevadă filiația instituției clujene cu un program mai vechi al lui Ovid Densusianu, filiație pe care istoricii disciplinelor etnologice nu o pot ignora. Procedând în această manieră, rămânem, în fapt, consecvenți mizei noastre de a face cunoscute vocile tuturor celor care, într-o formă sau alta, au fost implicați în edificarea Arhivei de Folclor a Academiei Române.